

Digitální fotografie v zimě

Jak správně a bezpečně
fotografovat v zimě

- ◆ Jak ochránit fotoaparát před mrazem
- ◆ Jak fotografovat zimní krajinu
- ◆ Jak pracovat se zoomem a perspektivou
- ◆ Zoner Photo Studio 8

EIZO CG220

První AdobeRGB monitor s HW kalibrací

www.eizo.cz

5
YEARS WARRANTY

see what's next

 EIZO
high-end-monitors

Nebojme se zimy!

Možná jste si také už všimli, jak málo je pěkných zimních fotografií. Je to poměrně logické, protože problémů kolem pořízení krásné zimní fotografie je více než dost. Už jen samotný fakt nepohodlí, často nepříjemného počasí a všudypřítomného mrazu odradí velkou část nejen amatérských, ale i profesionálních fotografů. O co příjemnější je se v zimě zavřít do vyhřátého ateliéru ve srovnání s putováním závějeji s těžkou fotografickou výbavou. Nicméně kromě pohodlnosti fotografů jsou zde i objektivní obtíže.

V první řadě zimních měsíců s tou pravou zimní atmosférou je v našich zeměpisných šířkách méně než těch zbývajících, tudíž příležitosti k fotografování je méně. Navíc díky neblahým civilizačním vlivům se panenská zimní krajina hledá poměrně těžko a čistě bílý sníh vydrží jen několik dní. A cestovat za zimní krajinou na server či jih je poměrně nákladné a často i nesnadné, protože nejde o typická turistická místa.

Dalším velkým problémem zimní fotografie je citlivost fotografické techniky na nízké teploty, přičemž s příchodem digitální techniky se situace ještě více zhoršila. V drtivé většině návodu k digitálním fotoaparátům najdete zákaz provozovat fotoaparát při teplotách pod bodem mrazu. Praxe sice ukazuje, že při vhodném zacházení je i digitální fotoaparát schopen bez větších problémů pracovat také v mrazu, ale fotograf se vystavuje riziku, že pokud by došlo k trvalému poškození, nemusí mu být uznána záruka. Proto je dobré si jednak zvolit vhodný fotoaparát a zároveň se s ním naučit pracovat tak, aby se rizika minimalizovala. Případně nesmíme zapomenout na možnost sáhnout opět po klasickém fotoaparátu, nejlépe plně mechanickém, který je možné používat i v opravdu extrémních podmínkách.

A v neposlední řadě je fotografování v zimní krajině náročnější i po stránce fotografické. Zasněžená zimní krajina, zamrzlá vodní plocha a koneckonců i zimní obloha jsou velmi netypickými scénami jak z pohledu světelného, tak i barevného. Fotograf se tudíž nemůže spoléhat na automatickou expozici a je nucen buď využít kompenzace expozice či dokonce volit expozici ručně. Podobné problémy jej mohou čekat i u automatické balance bílé barvy či automatického zaostřování. A to už nemluvíme o typicky velkém kontrastu (dynamickém rozsahu jasů) zejména u zasněžené krajiny zalité sluncem.

Nicméně nezoufejme, rozhodně není nemožné v zimě fotografovat a zimní snímky jsou atraktivní nejen tím, že je jich málo. Zasněžená krajina má své nezaměnitelné kouzlo pramenící z čistoty a jednoduchosti tvarů a ploch. Pokud se rozhodnete obětovat trochu svého času pro dobrou přípravu a následně překonáte vlastní pohodlnost a vyrazíte s prvním sněhem do krajiny, nebudete litovat. A pokud byste se snad chtěli například etablovat u některé z fotobank, vězte, že archiv zimních snímků dokáže otevřít nejdny dveře.

J. Březina
Jan Březina, šéfredaktor
Grafika News a Grafika.cz

Obsah

Nebojme se zimy! (Jan Březina)	1
Digitální mráz (Roman Pihan)	
• Resuscitace techniky v zimě	
• Jak na zimní snímky technicky	
• Jak zachytit zimní krásy	3
Zoom a perspektiva tajemství zbažené (Roman Pihan)	8
• K pojmu zoom	
• Zoom objektivy	
• Normální objektivy	
• Perspektiva aneb jak se zobrazuje hloubka na ploché fotografii	
• Širokoúhlé objektivy	
• Teleobjektivy	
• Portrét a zoom	
• Optický versus digitální zoom	
Zoner Photo Studio 8 (Redakce)	11

Názvy produktů a firem zmiňovaných v tiskovině mohou být ochrannými známkami. Přebírání jakýchkoliv údajů bez písemného souhlasu redakce je zakázáno.

Digitální fotografie v zimě

Jak správně a bezpečně fotografovat v zimě

Speciální projekt Institutu digitální fotografie s. r. o.

IDIF je řadným členem PMAI.

Vychází jako příloha čtrnáctideníku Grafika News

SAMOSTATNĚ NEPRODEJNÉ

Vydavatel:
Institut digitální fotografie s. r. o.
Hálkova 2, 120 00 Praha 2
tel.: 296 200 051, fax: 296 200 052
e-mail: info@idif.cz
web: www.idif.cz

Odpovědný redaktor: Jan Březina

Jeden den, jedno místo, jedno vstupné

3 porce digitální fotografie:

Víc než jen výstava fototechniky

Podzimní Digiforum přinese nejúplnější přehlídku veškeré fotografické techniky od fotoaparátů, přes tiskárny až po speciální příslušenství. Bez pompézních stánků a uzavřených vitrín, zato s možností osobního vyzkoušení a diskuze se zástupci jednotlivých značek vám bude k dispozici přes 400 produktů! Navíc pro všechny návštěvníky jsou připraveny speciální slevy od maloobchodního partnera, společnosti MediaStore.

Víc než jen workshop

Proč se o fotografii pouze bavit, když si ji můžete v praxi vyzkoušet. Již tradičně bude nabídnut workshop s modelkami v profesionálně vybaveném fotoateliéru. K dispozici bude také několik digitálních zrcadlovek a samozřejmě asistenti, kteří vám pomohou s ovládním techniky. Nicméně letos nebude chybět ani samostatný workshop zaměřený na produktovou fotografii a jako bonus se můžete těšit na makro fotografii.

Víc než jen přednášky

Digiforum nabídne i zbrusu nový přednáškový program rozdělený do tří sekcí podle toho, zda používáte kompaktní fotoaparát, digitální zrcadlovku či se chcete dozvědět něco víc o úpravě fotografií na PC. Přednášet bude desítka zkušených lektorů a nebudou chybět ani vystoupení známých profesionálních fotografů.

Pořadatel

CONNECTING PEOPLE
generální partner

Vaše Představy, Naše Budoucnost
generální partner

hlavní mediální
partner

www.mediastore.cz
maloobchodní partner

**Při registraci na www.digiforum.cz
do 31. 10. 2005 sleva vstupného 20 %.**

Digitální mráz

Blíží se čas zimních měsíců, které bezstarostnému potulování přírodou moc nesvědčí. Krátí se dny, počasí nic moc a vlhký chlad zalézá do morku kostí. I když zima fotografování skutečně moc nepřeje, má své jednoznačné kouzlo. Zimní krajina – pro někoho snad fádni, šedá, nevládná a nevýrazná, pro někoho ale krásná, jemná, jednoduchá, plná kontrastů a linií. I když se zrovna nevydáte s fotoaparátem toulat zimní krajinou, můžete být požádáni či sami budete chtít zdokumentovat zimní hrátky na lyžích, sáňkách či jiných skluzschopných zařízeních. A koneckonců i v zimě se odehrávají svatby, narozeniny a jiné příležitosti, při kterých fotoaparát nesmí chybět.

Zkrátka – není žádný důvod se kvůli nevládnému počasí a nízkým teplotám fotografování vzdát. Ale jak už to v životě bývá – vše chce své. A proto jsme pro vás připravili pár zásad, které pomohou vidět v zimní krajině či zimním fotografování to hezké a které ochrání vaši techniku a udrží jí funkční tak, jak budete potřebovat.

Vy!

Nepodceňujte vlastní pohodlí! Jednak můžete nastydnout ale druhak, máte-li hlad, žízeň a je-li vám nechutná zima, tak snad mimo témat typu „Hlad na Urale“ jen těžko vzniknou pěkné fotografie. Z redakční zkušenosti víme, že vše chce své a tak snaha snímky uspěchat či to mít rychle za sebou se na kvalitě snímků podepíše. A v neposlední míře – jde o to si fotografování také užít a ne protrpět!

Proto by ve vaší výbavě neměly chybět kvalitní a nepromokavé boty. I při mrazivém počasí teplo nohou sníh a led rychle roztaje a jsou-li boty promokavé, rychle namočí nohy. Brrr! Kvalitní zimní bunda nejlépe z dutých vláken vás zase ochrání po těle a výhodně se u ní dá využít i množství kapes. Trochu problém je s rukavicemi. V těch opravdu teplých se fotoaparát ovládat prakticky nedá a ve slabších a prstových je zase zima. Proto se nám osvědčily dvoje, které se ve vhodnou chvíli prostřídají.

Vaše technika

Tak jako vy potřebujete jíst, pít a udržovat určitou tepelnou pohodu, tak vaše technika potřebuje elektrickou energii a provozní teplotu. Snad všechny digitální fotoaparáty včetně těch nejprofesionálnějších ze všech mají ale provozní teplotu jen 0 °C a vyšší. Jak se s tímto faktem vypořádát?

Fotografováním při teplotě nižší než 0 °C porušujete de iure provozní podmínky a reklamace na nefunkčnost přístrojů v mraze nemohou být uznány. Stejně tak závady vzniklé při nižších teplotách je možné hodnotit jako nezaručené. Praxe

je ale taková, že přístroje bez problémů pracují i při teplotách -20 °C při dodržení několika zásad:

Fotoaparát

Nejslabším článkem fotoaparátu není elektronika – ta většinou nemá s funkcí v mraze problémy a i kdyby stávkovala, tak po zahřátí bude fungovat normálně. Nejslabším článkem jsou LCD displeje, jemné

vým hledáčkem to není problém ale vážně to může zkomplikovat focení u nepravých zrcadlovek (SLR like či EVF). Každopádně hrozí, že v třesnutém mraze již nic přes displej nenastavíte ani nevidíte a tak je dobré základní hodnoty nastavit ještě v teple. Nouzové řešení může být ohřát displej či celý fotoaparát tělem pod bundou. Dalším slabým místem jsou jemné mechanické části – závěrky či objektivy. Tam

Snímek: Ing. Roman Pihan, Canon EOS 10D, 1/125 s, f/6.7, ISO 200, ohnisko 19 mm, vyvážení bílé „Stín“, teplota -19°C

mechanické součásti a baterie (bateriím je věnován samostatný odstavec). LCD displeje se při nízkých teplotách výrazně zpomalují až přestanou zobrazovat úplně. Podobnou situaci můžete pozorovat i na displejích mobilů či hodinek (pokud je v mraze sundáte z ruky). Koneckonců – jsou to tekuté krystaly (LCD=Liquid Crystal Display) a tak mají na zamrznutí nárok ☹. Nízká teplota jim sice nijak neublíží, ale prostě nezobrazují. U kompaktu s průhledo-

mohou být maziva, které v mraze tuhnou až zamezí pohybu zcela. V žádném případě je v mraze nerozhýbávejte! Hrozí mechanické poškození ne mrazem ale silou! Není to ale nijak časté a mechanické zamrznutí hrozí až při skutečně nízkých teplotách pod cca -15 °C a při dlouhodobém focení ze stativu. Fotíte-li totiž z ruky či schováváte-li průběžně fotoaparát pod bundou, tak teplo rukou, těla i teplo zapnuté elektroniky většinou udrží provozuschopnou teplotu. Pokud vám ale přesto nějaká mechanika zamrzne, nechte prostě fotoaparát prohřát.

Mechanické části (jako např. objektiv či závěrka) mohou mít v mraze problémy způsobené roztažností materiálu, ztuhnutím maziv či přimrznutím

Baterie

Největším nepřítelem zimního focení je bezesporu pokles výkonu baterií. Především proto, že v chladu klesá jejich kapacita na zlomek původní hodnoty (až na pouhých 20 %!). Proto pokud zrovna nefotíte, schovejte přístroj pod bundu. Doporučujeme vzít si s sebou i dostatek náhradních baterií a udržovat je v teple – nejlépe ohřívát je v nějaké kapse přímo na těle. Jak vidíte na grafu baterií NiMh firmy Energizer, kapacita plně nabitá a nové baterie je při teplotě -20 °C radikálně nižší než při teplotě 0 °C neřku-li +20 °C a to mluvíme o nových bateriích! U baterií starších a unavených je situace ještě horší!

Stativy, filtry a plastové předměty

Kvalitní kovové stativy jsou pro fotografování ideální, ale po promrznutí strašně zebou do rukou a to někdy i přes silné rukavice! Proto některé modernější stativy mají

Sníh

Padá-li sníh, vločky dopadají na fotoaparát a volně po něm kloužou dolů, případně se snadno dají sfouknout. Problém nastává při mokřem sněhu, při kterém je třeba

tuhnoucími mechanickými díly, tak největším a také nejnebezpečnějším problémem je zamlžení či orosení fotoaparátu. Na tento jev zejména pozor, pokud fotíte třeba svatbu a dáte si práci nafotit venku příjezd

Snímek: Pavel Minář, www.minar.cz, Canon EOS 20D, 1/60 s, f/8, ISO 400, ohnisko 17 mm

i tepelnou izolaci. Pokud ji ale váš stativ nemá, tak tato izolace se dá snadno vyrobit z pěnových izolací, používaných na vodovodní a topenářské trubky.

Stativy a fotografické filtry doporučujeme odšroubovat od fotoaparátu ještě předtím, než se vrátíte do tepla. Teplotní roztažnost různě se ohřívajících předmětů může totiž způsobit, že filtr či hlava stativu nejde od fotoaparátu odšroubovat. Když už se to stane, je lepší nezkoušet to silou, ale prostě počkat, až se teploty neodělitelných předmětů vyrovnají. V mraze též obecně pozor na silně zkřehlé plastové díly – úchytky stativů, karabiny brašen a batohů atp.

Zateplení stativu pomocí pěnové izolace si můžete snadno zhotovit sami a cena je kolem 20 Kč

fotoaparát chránit stejně jako při dešti. Hrozí, že voda nateče do elektroniky a může poškodit fotoaparát. Stejnou „medvědí službu“ zajistíte, pokud rukama či tělem ohřejete fotoaparát nad cca 0 °C. I když mrzne a sníh je suchý, tak na těle fotoaparátu roztaje a zateče kam nemá. Takže – ohřívajte fotoaparát ale nepřehánějte to! Teploty nad 0 °C jsou nežádoucí!

Kondenzace vlhkosti

Posledním strašákem zimního focení je vlhkost. Teplý vzduch zjme do sebe mnohem více vody než vzduch studený a proto je možná překvapivě zimní počasí mnohem sušší než počasí letní. Pokud má fotoaparát teplotu stejnou jako okolní vzduch nebo i vyšší, vše je v pořádku a voda obsažená ve vzduchu nepáchá žádné nepravosti.

Problém ale nastane, pokud se studeným a promrzlým fotoaparátem vstoupíte do teplé místnosti (třeba restaurace). V okolí fotoaparátu se vzduch o něj ochladí a protože studený vzduch neudrží tolik vody jako vzduch teplý, tak voda zkondenzuje na fotoaparátu. Tento jev moc dobře znají lidé nosící brýle.

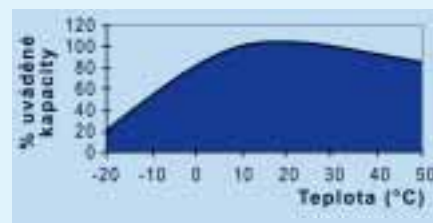
Co je ale horší, voda zkondenzuje i na všech vnitřních částech přístroje (elektronika, vnitřní čočky objektivu atp.). Fotoaparát se prostě celý zamlží a orosí. V takovém případě nesmíte fotografovat a nejlépe ani nenechat fotoaparát zapnutý! Kondenzující voda může totiž způsobit zkrat či jinak poškodit jednotlivé části. Vyslovené nebezpečné je nechat zapnutý blesk či ho v této situaci dokonce používat! Uvnitř blesku je vysoké napětí několika tisíc voltů a tomu nadměrná vlhkost rozhodně neprospěje.

Resuscitace techniky v zimě

Pokud se v zimě vypořádáme s nižší kapacitou baterií, líným displejem či dokonce

hostů, venkovní radovánky, odjezd na radnici atp. Fotoaparát vám venku promrzne a při vstupu do vytopené obřadní síně se beznadějně orosí. Potom vám nezbyde, než průběh obřadu ručně malovat ...

Kondenzaci par lze zabránit, jestliže se přístroj před vstupem do teplotně jiného prostředí dá do sáčku, který nepropouští vlhko, a nechá se v něm po dobu, než se teploty uvnitř sáčku a vně vyrovnají.

Typická kapacita NiMH baterií v % uváděné kapacity v závislosti na teplotě

Když už se fotoaparát orosí, tak správný postup „vysušení fotoaparátu“ je vyndat baterie, vyndat kartu, otevřít všechna vrátka a nechat fotoaparát vyschnout klidně i v blízkosti ústředního topení. Teploty do cca 40 °C jsou pro fotoaparáty bezpečné a nemohou je poškodit. U zrcadlovek nesusdávajte ani neměňte objektiv – orosené vnitřní čočky a čip mají silnou tendenci lepit na sebe špinu a prach. Je tedy lepší nechat je vyschnout zavřené s minimálním vnikem prachu. Vlhký fotoaparát raději nepoužívejte, o nebezpečí použití blesku jsme již psali. Počítejte také s tím, že vysušení trvá řádově desítky minut, takže obřad už nestihnete ... Otírání čoček, hledáčku či displejů nemá příliš velký smysl, jsou-li stále studené, tak se z okolního vzduchu na nich nová vlhkost opět okamžitě srazí. Pokud potřebujete vstoupit do teplé místnosti jen krátce, tak buď nechte fotoaparát venku nebo ho uvnitř přikryjte bundou. Bunda fotoaparát

neohřeje, ba právě naopak brání přístupu teplého vzduchu k fotoaparátu (tepelně ho izoluje) a tím ho chrání před orosením. V teple též nesundávejte krytku objektivu – chráníte před orosením přední čočku. Pokud se vám ale již fotoaparát orosí, tak s ním nevycházejte, byť vypnutým, zpět do mrazu. Hrozí totiž, že vlhkost venku na všech mechanických dílech zmrzne a tím způsobí jejich vzájemné přimrznutí – zejména tím trpí závěrka, lamely clony a vnitřek objektivu. A škrabat ze senzoru sníh jako z předního skla auta také není dobrý nápad.

Jak na zimní snímky technicky

Expozice

Pokud fotografujete velké sněhové pláň s převahou bílé (sníh), tak vás čeká problém s určením správné expozice. Do fotoaparátu se od sněhu odráží velké množství světla a automatika, která nemá ponětí o tom co fotografujete, to vyhodnotí jako běžnou scénu na které je moc světla. Ubere expozici a výsledkem jsou fotky na kterých je sníh šedý místo bílý. Čím větší plocha bílého sněhu bude na fotografii, tím větší chybu expoziční automatika udělá. Problém zmizí v okamžiku, kdy budou světlé a tmavé části na snímku zhruba vyrovnané. Řešení tohoto problému je při expozici hodně světlých ploch s převahou sněhu nastavit ruční korekci expozice, podle množství sněhu ve scéně od +0,5 až po +1,5 EV.

Snímek: Pavel Minář, www.minar.cz, Canon EOS 20D, 1 s, f/20, ISO 100, ohnisko 19 mm

Tyto hodnoty je samozřejmě možné přesně doladit podle histogramu, správný histogram by se měl svým pravým okrajem téměř dotýkat okraje grafu. Snímek ale nepřexponujte! Přexponovaný sníh ztrácí kresbu a vypadá jako bílý plech či umě-

lohmotná fólie. Nemá-li váš digitál výše uvedené funkce a má místo toho režim jako „sníh“ nebo alespoň „pláž“, použijte je.

Snímek: Pavel Minář, www.minar.cz, Canon EOS 20D, 1/200 s, f/9, ISO 100, ohnisko 17 mm

Vyvážení bílé

Sníh má tendenci zbarvovat snímky mírně do modra. Automatika vyvážení bílé se nemusí úspěšně vyrovnávat se změnami barevnosti světla na sněhu a tak je lepší

dobrou službu. Z praxe víme, že nejde ani tak o zcela přesné barevné vyvážení ale spíše o to, že při použití automatiky sním-

ky barevně velmi kolísají a tak série fotek z jednoho místa působí barevně rozházeně. Pokud fotíte na „zamračeno“ nebo „stín“, tak fotky mohou stále mít mírný barevný nádech, ale co je podstatné, budou ho mít všechny stejny.

Filtry

U klasických filmových přístrojů bylo použití UV filtru v zimě nezbytné a proto důrazně doporučováno. Filtr odstraňoval ze scény UV záření, které měnilo barevné podání fotografie na filmu. Snad všechny digitální fotoaparáty mají UV filtr již vestavěn před vlastním senzorem a tak použití UV filtru není nezbytné. Doporučuje se ale jako prostá mechanická ochrana objektivu. Dříve též populární filtr skylight byl určen pro kompenzaci silných modrých nádechů při focení na horách. U digitálních fotoaparátů jeho funkci zastane správné vyvážení bílé. Nepostradatelným filtrem je ale filtr polarizační, jehož úkolem je odfiltrout odražené polarizované světlo. Polarizačním filtrem lze tedy odstranit odlesky sněhu, ledu, kovových předmětů, skel atp., kterých je v zimní fotografii nepočítaně. Polarizační filtr též ztmavuje oblohu a tím může vytvořit pozoruhodné tonálně obrácené záběry, kdy obloha je tmavší než krajina. Pozor ale – polarizační filtr obvykle zvyšuje kontrast ploch, takže je-li již scéna dostatečně kontrastní, filtr situaci ještě zhorší. Kdykoliv vznikne na fotografii kontrast větší než zvládne váš fotoaparát (kontrastem se rozumí jasový rozdíl nejsvětější a nejtmavší části scény), může pomoci přechodový filtr.

Ten svojí šedou částí ztmaví světlé plochy zatímco jeho čirá část nechá tmavé plochy beze změny. Tím se jasový rozdíl scény „vejde“ do schopností přístroje a fotografie působí mnohem lépe. Ač je to možná překvapivé, ani silný přechodový filtr nebývá při správném použití na fotografii patrný.

Použití blesku

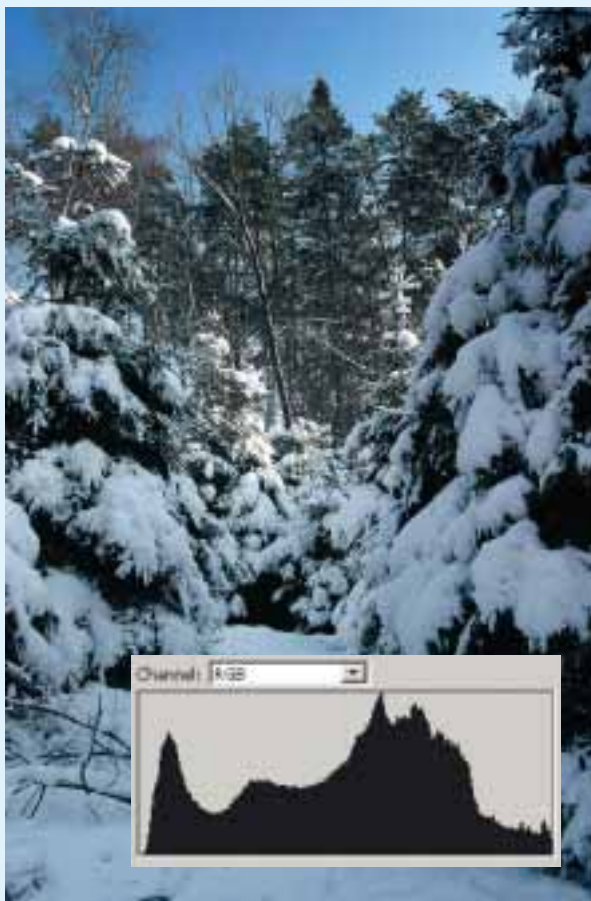
Stejně jako u každé jiné fotografie, fotíte-li např. portrét na sněhu (může to být ale i lyžař, či neživý předmět v popředí), je užitečné přisvítit popředí bleskem. Expozice bleskem na sněhu ale trpí stejnými problémy jako normální expozice – neboli kvůli jasnému sněhu hrozí podexpozice bleskem. Automatika měření blesku totiž chybně sníží výkon s ohledem na světlou scénu. Proto umožňuje-li váš fotoaparát kompenzaci expozice bleskem (Flash Exposure Compensation, FEC), zvyšte výkon blesku o cca +0,5 až +1 EV. Druhé nebezpečí pramení z toho, že maximální výkon blesku (tzv. směrné číslo blesku, Guide Number, GN) je u vestavěných blesků poměrně malý a blesk nestačí přisvítit jasnou sněhovou scénu. Řešením může být silnější externí (tzv. systémový) blesk či snížení clonového čísla výměnou za zkrácení expozičního času.

Blesk ale nepoužívejte pokud sněží nebo je mlha. Blesk totiž osvítlí blízké vločky, které jsou ale mimo zaostření a vytvoří tak na snímku ošklivé bílé rozmazané hroudy. Použití blesku také většinou nevede k cíli je-li mlha. Blesk osvítlí blízkou mlhu, která vyrobí světlou clonu podobně, jako když svítíte do mlhy dálkovými světly auta.

Protisvětlo

Zimní období často vede k fotografování v protisvětle. Slunce je celý den nízko nad obzorem a tak končí fotoaparát často namířen do protisvětla. Umístíte-li do záběru záměrně přímo Slunce, expozice je trochu oříšek a automatika málokdy nabídne dobrý výsledek. Tady nepomůže nic jiného než nastavit expozici ručně a kontrolovat výsledek na histogramu nebo použít tzv. bracketing – více stejných snímků lišících se expozicí – a ten správně exponovaný vybrat až doma u PC.

Protisvětlo (byť ne přímo Slunce) vede často ke vzniku nepěkných reflexí. Jsou to nežádoucí barevné fleky v obraze vzniklé na čočkách objektivu nebo na sklech filtrů. Je nutné se proti nim bránit sluneční clonou či prostým zcloněním objektivu rukou,

Snímek: Ing. Roman Pihan. Je-li poměr bílého sněhu a tmavého okolí zhruba vyrovnán, expoziční automatika nebude mít problémy. Ideální histogram by měl vyplnit celé pole grafu, nedotýkat se ale příliš okrajů. Při vyvážení bílé na denní světlo bude sníh většinou namodralý. Canon EOS 10D, 1/60 s, f/8, ISO 200, ohnisko 19 mm, vyvážení bílé „Denní světlo“

bundou, papírem atp., podobně jako si stíníme oči, když se díváme do protisvětla.

Lyžaři, sport a pohyb

Pokud se dynamických sportovních snímků týče (lyže, snowboard, hokey atp.), osvědčilo se nám dopředu se domluvit s aktérem, kudy a jak má projet. Pokud nemáte velmi rychlou zaostřovací automatiku, zaostřete si manuálně na předem odhadnuté místo snímku a v okamžiku, kdy tam sportovec projede, stiskněte spoušť. Je dobré mít již všechny parametry snímku (clonu, čas, ISO, vyvážení bílé) dopředu změřené a ručně nastavené. Jednak snímky expozičně a barevně „necourají“, ale hlavně u běžných fotoaparátů měření expozice zdržuje, takže bude reakce na stisk spouště rychlejší.

Chcete-li zmrazit pohyb, použijte krátký expoziční čas (třeba 1/1 000 s). Takové snímky mohou ale vypadat strnule. Náročná leč efektivní technika je tzv. panning (česky švenkování), kdy se nastaví celkem dlouhý čas (cca 1/60 s) a lyžař se sleduje v hledáčku a udržuje se v hledáčku na stále stejném místě. Ve vhodnou chvíli se stiskne spoušť. Pozadí se pohybem po scéně rozostří, ale lyžař se vlastně nehýbal, takže bude ostrý. Těžké, nutné natrénovat, ale efektní!

Jak zachytit zimní krásy

Zlatý řez aneb pravidlo třetin

Co se kompozice týče, zimní fotografování se řídí stejnými pravidly jako každé jiné. Uplatňuje se tedy pravidlo zlatého řezu, což zejména znamená umístění hlavních objektů na průsečíky třetin fotografie. Horizont se umísťuje přibližně do horní nebo dolní třetiny fotografie. Pro zdůraznění perspektivy a dynamiky snímku lze doporučit též diagonální linie, které přirozeně vedou oko do záběru. Vyvarujte se středové kompozice (hlavní objekt či horizont ve středu fotografie) není-li právě středová, vertikální či horizontální symetrie hlavním vtípem fotky. Tato pravidla nejsou žádná dogmata, ale dlouhodobě vyzorované zásady, které subjektivně vedou na divácky atraktivní snímky. Nic víc, nic míň.

Sníh

Nově napadaný prašan má zcela jiné kouzlo než starý umrzlý sníh. Prašan krásně vyhladí krajinu a příroda dá „ladovskou“ atmosféru, zatímco starý sníh svými odlesky vytváří až abstraktní obrázky. Působivě vypadají i čerstvé lidské stopy vedoucí v prašanu, například diagonálně záběrem. Pokud se u takové pohádkové scenerie vyskytnete, nepoškozte si jí vlastními stopami! Stopy v podstatě nelze ve sněhu již zpětně zamaskovat.

Sníh je ale přece jenom celkově dost fádni a tak se doporučuje do snímku zakomponovat i nějakou tmavší plochu (strom, rybník, les atd.). Nechcete-li vytvořit barevně chudou fotografii (právě ale téměř černobílou zimních fotografií může být krásná) je dobré snímek oživit nějakým barevným předmětem (barevně oblečení lidí, značka, strom atd.). Pokud se rozhodnete fotografovat padající sníh, snažte se umístit padající vločky proti tmavému pozadí – lépe tak vyniknout. Při sněžení nepoužívejte blesk. Osvítlil by blízké vločky mimo hloubku ostroty a na fotografii by byly jen ošklivé rozmazané fleky. Působivé fotky mohou též vzniknout za nepříznivé počasí, třeba sněhové vánice. Ne vždy je nutné zimu vyjadřovat širými lány sněhu. Často vyniknou i detaily a zimní zátiší. Proto si všimněte jinovatkou obalených rostlin, zasněžených pavučin, kresby ledu, kaluží atp.

Zimní slunce

Zimní slunce se celý den pohybuje nízko nad obzorem. Vytváří tak kresebné šikmé zimní stíny, které dají vyniknout detailům a snímky působí plasticky. Všimněte si,

Snímek: Ing. Roman Pihan. Slunce v záběru způsobilo nepěkné fleky v obraze, které by se v tomto případě daly vyretušovat. Canon EOS 10D, 1/125 s, f/22, ISO 200, ohnisko 19 mm, vyvážení bílé „Stín“, teplota -13 °C.

že i když svítí v zimě sluníčko a scéna je bez jediné vločky sněhu, nevznikne dojem letní fotografie. Lidské oko a mozek totiž neuvěřitelně dobře spolupracují a i když často neznají přesnou příčinu, všimnou si, že na snímku „je to nějaké divné“. Právě stíny a jejich velký úhel varují oko, že se nejedná o letní fotografii!

Samostatnou kapitolou jsou zimní západy a východy slunce. Každý snad viděl nádherné barvy a dlouhé stíny, které pomalují celou oblohu! Navíc díky pozdějšímu svítání není třeba brzo vstávat a po fotografování západu slunce stihnete i večerné zprávy!

Černobílá fotografie a digitální fotoaparát

Zimní motivy často přímo vybízejí k černobílé fotografii. Snímku potom dominují křivky, linie a tonální kresba. Výhodou je, že černobílou variantu není nutné si na scéně představovat, protože zimní krajina je téměř černobílá již sama od sebe. I když většina digitálních fotoaparátů nabízí režim černobílého snímání, nedoporučujeme jeho použití přímo na scéně. Důvodem je, že převod barevného snímku na černobílý je kreativní proces, který se mnohem lépe provede doma u PC, než na scéně přímo ve fotoaparátu. Přinesete-li si domu barevný snímek složený ze 3 RGB kanálů (Red=červená, Green=zelená, Blue=modrá), můžete černobílý snímek získat v grafickém editoru různými kombinacemi barevných kanálů. Tak se dá doma u PC simulovat

použití barevných filtrů, které se u klasické černobílé fotografie tak často používaly přímo na scéně! Máte-li ale na kartě již černobílou fotografii, tohoto procesu se na vždy vzdáváte.

vý jasový rozsah scény, takže se scéna do možností digitálů snadno jasově vejde. Zajímavé snímky vzniknou při použití širokoúhlého objektivu, kdy blízké předměty jsou kontrastní a mlha se u nich neuplatní, zatímco vzdálené předměty mizí v mlze. Vznikne tak dojem prostoru a hloubky. Naopak použití teleobjektivů udrží celý snímek v mlze, protože celá scéna bude snímána na větší vzdálenost a mlha se tak více uplatní.

Zimní fotografování ve městech

Nesmírně atraktivní záběry můžete v zimě najít v zasnežených městech. Úzké uličky se starými lampami pokryté vrstvou sněhu v podvečer osvětlené zbytky denního světla v kombinaci se světly lamp či pouličního osvětlení vytváří neuvěřitelně romantické, barevně zvláštní a divácky atraktivní scénérie. Staviv je ale nutností. Dá trochu práci taková neposkvrněná místa ve městech najít, ale výsledek stojí za to. Podobná scénérie může sloužit i jako nádherné a atraktivní pozadí na večerní portréty, módní fotografie atp. Nádherné jsou i zimní akty z podobného prostředí, problém je jen sehnat tužilou modelku ...

Závěr

I když fotografování v létě je nepoměrně příjemnější a zábavnější než fotografování v zimě, není žádný důvod se fotografování v zimě vzdát. Moderní technika se při troše správné péče se zimou i mrazy vyrovná a tak pořízení snímků je jen věcí osobní ochoty fotografa podstoupit nějaké to nepohodlí pro pěkný záběr. A právě záběrů, které byly „vydřeny“, si každý fotograf ve své soukromé sbírce cení nejvíce. Takže s odvahou do toho!

Snímek: Pavel Minář, www.minar.cz, Canon EOS 20D, 1/400 s, f/10, ISO 100, ohnisko 105 mm

Zoom a perspektiva tajemství zbažené

Všechny kompaktní digitální fotoaparáty jsou vybaveny objektivem určité ohniskové vzdálenosti, ty jen o trochu lepší s určitým zoom rozsahem (typicky 3x až 12x). A právě rozsah zoomu je jedním ze základních parametrů fotoaparátu. Majitelé digitálních zrcadlovek (DSLR) jsou na tom „ještě hůře“. Trh nabízí objektivy k jejich fotoaparátům v obrovském rozsahu ohniskových vzdáleností (cca 8–800 mm), a tak výběr správného objektivu bývá nelehkým rozhodnutím a nemalou investicí. Pojmusme se tedy v tomto článku pojmy jako je zoom a perspektiva přiblížit trochu více.

K pojmu zoom

Pro změnu ohniskové vzdálenosti sežil termín „zoom“ [zúm]. Z fyzikálního hlediska se při zoomování jedná o změnu ohniskové vzdálenosti objektivu, která se v drtivě vět-

dí vždy pro případ, kdy objektiv je zaostřen na nekonečno, přičemž při zaostření na kratší vzdálenosti může být zoom rozsah zcela jiný!

V současnosti jsou na trhu kompaktní fotoaparáty s rozsahem zoomu maximálně 12x, typický zoom rozsah malých kompaktních je však jen asi 3–5x. Zrcadlovky (SLR a DSLR) díky výměnným objektivům jsou na tom podstatně lépe, nákupem různých objektivů se dá docílit úctyhodného rozsahu cca 8–800 mm, což je rozsah zoomu 100x! Nicméně v jednom objektivu se nenabízí zoom rozsah více jak cca 11x (typicky např. 28–300 mm). Zrcadlovky také nepoužívají k ovládání zoomu motory, ale na objektivu je kroužek sloužící k ručnímu nastavení zoomu. Je to totiž mnohem rychlejší, přesnější a pohodlnější.

Na první pohled by se mohlo zdát, že čím větší zoom rozsah, tím lepší (univerzálnější) objektiv. Jen půlka je bohužel pravdou – při-

rovněž tak světelnost (množství světla, které je objektiv schopen dopravit na senzor) s růstem zoomu klesá. Proto nejkvalitnější a nejsvětelnější objektivy mají pevnou ohniskovou vzdálenost (jsou zcela bez zoomu). Vady zoom objektivů ale nejsou dramatické – příliš se neprojevují při prohlížení fotek na monitoru a u tištěných fotografií velikosti do cca 10 × 15 cm. Významné jsou ale u větších zvětšení nebo v okamžiku, kdy se provádí výřez části fotografie.

Zoom objektivy

Zoom je velmi praktická věc. Umožní vám se velmi rychle přizpůsobit rozdílným fotografickým příležitostem. Přiblížením objektu (zvýšením ohniskové vzdálenosti) můžete snímat takové scény, jako je třeba sport, zvířata nebo detailní portréty, zatímco širokoúhlé snímání se hodí na velké skupiny osob, interiéry nebo krajiny. Zoomováním se ale nedělá nic jiného, než určuje výřez scény (zorný úhel), který fotoaparát zaznamená. A právě schopnost změnit zorný úhel a tím určovat výřez scény je jedním z významných kreativních prvků každého fotografa!

Zoom objektivy umožňují nastavit libovolnou ohniskovou vzdálenost z konstrukčního rozsahu objektivu. Současně se změnou ohniskové vzdálenosti se mění tři důležité a okamžitě viditelné veličiny – úhel záběru, zvětšení a hloubka ostrosti:

- **Úhel záběru** neboli výřez scény říká, jak velká část scény je zaznamenána. Přiblížením (zoom in, prodloužení ohniskové vzdálenosti) se zužuje úhel záběru, objektiv zaznamená menší část scény, objekty více přiblíží a ty se potom zdají větší. Můžete tak vystříhnout malý kus reálu a tím se zbavit často nepohodlného a nepěkného okolí snímaného objektu. Naopak oddálením (zoom out, zkrácení ohniskové vzdálenosti) se rozšiřuje úhel záběru a vy můžete zaznamenat široké okolí.
- **Zvětšení** jde ruku v ruce s úhlem záběru. Čím více toho chcete do jedné scény dostat, tím menší musí všechny objekty být a tím je tedy menší i zvětšení objektivu. Nepříjemným ale logickým důsledkem potom je, že např. lidské postavy snímávané širokoúhle jsou velmi malé a jejich obličej na fotografii 10 × 15 cm zcela nerozeznatelné! Naopak přiblížením se zaznamenává jen malý kousek scény a zobrazené objekty mohou být tedy výrazně větší. Nemají ale kolem sebe příliš mnoho z okolí.
- **Hloubka ostrosti** je trochu složitější případ, kterou ovlivňují celkem tři veličiny – ohnisková vzdálenost (zoom), clona a vzdálenost k objektu. Rozebírat podrobnosti by bylo na tomto místě trochu samoúčelné. Zde tedy pouze konstatujeme, že chcete-li udělat fotogra-

Zoomováním se mění ohnisková vzdálenost a tím výřez scény. Z obrázku je vidět, že na krátkých (širokoúhlých) ohniscích je znát každý milimetr, kdežto na dlouhých ohniscích nejsou již změny tak patrné. Ohniskové vzdálenosti jsou přepočteny na 35mm ekvivalent.

Šině případů uvádí přepočtená na 35mm kinofilm – říká tudíž, při jaké ohniskové vzdálenosti by kinofilmová zrcadlovka (SLR) viděla totéž. Je-li tedy v technických parametrech vašeho digitálu uvedeno například „Rozsah zoomu 35 až 105 mm“ znamená to, že klasická 35mm kinofilmová zrcadlovka (SLR) vybavená objektivem o rozsahu 35–105 mm by udělala přesně stejné obrázky. Rozsah zoomu v našem příkladu 3x neznámá nic jiného, než že $35 \times 3 = 105$ mm. Rozsah zoomu se uvá-

Ohnisko objektivu	Zorný úhel přepočtený na 35mm
12 mm	122°
24 mm	84°
35 mm	63°
50 mm	47°
70 mm	34°
105 mm	23°
135 mm	18°
200 mm	12°
300 mm	8°

roda nedá nic zadarmo. Zvyšováním zoom rozsahu objektivů klesá totiž kvalita kresby. Jinými slovy – čím větší má objektiv zoom rozsah, tím víc se projevují všechny jeho neduhy – typicky aberace (barevná vada), rozostření rohů, vinětace (ztmavení rohů), poduškovité či soudkovité zkreslení atp.

fie s rozostřeným pozadím, které bývají velmi atraktivní a izolují hlavní objekt od pozadí, objekt maximálně přiblížíte (zúžíte úhel záběru). V takovém případě bude hloubka ostrosti nejmenší. Naopak oddálením (širokoúhlé snímání) bude hloubka ostrosti maximální neboli na fotografii bude vše ostré.

Normální objektiv

Vzniká logická otázka, jaký zorný úhel má lidské oko, jinými slovy jaké ohnisko odpovídá přirozenému lidskému vidění. Pokusy ukazují, že normální lidské vidění se schopností rozlišovat detaily má úhel cca 45°, kdežto místo, kterým ostříme, na které se soustředíme a kde současně vidíme s mi-

mylně traduje, se perspektiva nemění. Jediný faktor, který mění perspektivu, je vzdálenost od fotografovaných objektů. Pro názornou ukázkou změny perspektivy si udělejte malý test. Najděte perspektivně bohatou scénu – stačí obyčejné auto nebo dva předměty v zákrytu – jeden blízko (třeba postava) a druhý daleko (třeba horizont). Vyfoťte tuto scénu širokoúhlým ohniskem z minimální vzdálenosti. Potom maximálně přiblížte scénu zoomem a odstupujte tak dlouho, až uvidíte v hledáčku přední objekt stejně velký jako na předchozí fotografii. Scénu opět vyfoťte. I když z hlediska obsahu jsou fotografie podobné, z hlediska vztahu blízkých a vzdálených objektů scény uvidíte dramatické rozdíly. Důvodem je rozdílná snímací vzdálenost. A právě tato vzdálenost mění perspektivu! Čím blíže umístíte fotoaparát k objektu v popředí (třeba přední reflektor auta), tím se relativní velikost objektu vzhledem k pozadí zvětšuje a právě tato změna relativní velikosti předního objektu k pozadí dělá změny ve vnímání perspektivy.

Širokoúhlé objektivy

Široký úhel záběru je ideální např. pro snímání krajin, skupin lidí či interiérů, kde

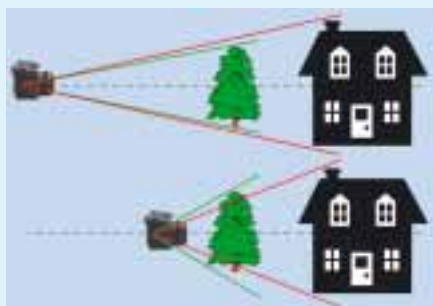

I když ořez obou obrázků se stejným Ferrari je zcela shodný (všimněte si i dopravní značky za autem, která je v obou případech těsně na okraji), změna snímací vzdálenosti i když „vyrovnaná zoomem“ způsobila dramatickou změnu perspektivy. Čím blíže jste k přednímu objektu (nárazník), tím se tento zdá mohutnější relativně k pozadí (značka).

Nahoře: Snímáno širokoúhlým objektivem 38 mm, vzdálenost k přednímu sklu 3 m.

Dole: Snímáno objektivem 112 mm, vzdálenost k přednímu sklu 24 m.

Levý obrázek pořízený širokoúhlým objektivem vpadá perspektivně bohatší než pravý obrázek pořízený ze stejného místa ale teleobjektivem. Čím více totiž zoomem objekty přiblížíte, tím více se perspektiva zploští. Ve skutečnosti je ale pravý obrázek 100% obsažen v levém obrázku a zoomováním se tedy provede pouze výřez.

Velikost objektů oko vnímá na základě úhlové velikosti, pod jakou se mu jeví, a téměř nezávisle na skutečné velikosti objektů. Proto se objekty v dálce zdají menší a např. Měsíc či Slunce se zdají být relativně malé i když víme, že jsou obrovské. Proto stojíte-li daleko od objektů a máte je zoomem přiblížené, pozorujete strom i vzdálenější dům (nahoře) v přibližně stejné úhlové velikosti – jinak řečeno, jeví se vám zhruba stejně velké, jinak řečeno – perspektiva je zploštělá. Přijdete-li ale ke stromu blíže a rozšíříte-li úhel záběru, začne se vám strom jevit úhlově mnohem větší ve srovnání s domem a perspektiva se silně zdůrazní (dole).

mořádnou rozlišovací schopností, má zorný úhel pouze cca 1° (tzv. žlutá skvrna, fovea). Normálnímu vidění s úhlem cca 45° odpovídá tzv. normální objektiv, což je objektiv s ohniskovou vzdáleností 50 mm (přepočteno na 35mm kinofilm). Jinými slovy – nastavíte-li zoom na 50 mm, fotoaparát uvidí podobně jako oko.

Můžete to zkusit i obráceně – nastavovat zoom na fotoaparátu tak dlouho, až na LCD displeji uvidíte zhruba to samé jako vaše oči (myšlen úhel záběru). Potom by zkusmo nalezené ohnisko po přepočtu na 35mm kinofilm mělo být blízké 50 mm. Obrázky pořízené 50 mm objektivem mají pak přirozené podání a logicky lahodí lidskému oku. Je ale velmi obtížné pohledem na fotografii spolehlivě odhadnout, jakým ohniskem byla snímána. Z toho vyplývá, že volba ohniska není až tak kritická, jak by se mohlo zdát. Nicméně normální objektiv zobrazí objekty na fotografii tak, že působí přirozeně co se týče jejich prostorových vztahů.

Perspektiva aneb jak se zobrazuje hloubka na ploché fotografii

Perspektivou se rozumí vzájemné prostorové vztahy objektů na fotografii. Zoomování (změnou ohniska), ač se to všeobecně

Snímáno ohniskovou vzdáleností 30 mm. Chlapec je zasazený do prostředí, ve kterém si hrál.

je nemožné fotit z větší vzdálenosti. Krátké ohniskové vzdálenosti mají též velkou hloubku ostrosti – neboli na fotografii je vše ostré. Vysoká hloubka ostrosti současně usnadňuje ostření, čímž výrazně zrychluje reakci na spoušť a eliminuje případné chyby zaostření – ideální pro akční a reportážní fotografii. Postavy fotografované širokoúhlým objektivem jsou zasazeny do prostředí, a tudíž je zřejmé, kde bylo fotografováno či kde žijí.

Teleobjektivy

Objektiv nastavený na maximální přiblížení funguje jako dalekohled. Ze scény vyřezává jen malý kousíček (úzký úhel záběru) čímž izoluje objekt od jeho okolí. Používá se zejména tam, kde není možné nebo žádoucí jít blíž – typicky sport, zvířata či skryté snímání osob.

Při snímání s maximálním přiblížením klesá hloubka ostrosti – neboli to, co je ostré, má často rozsah jen několika centimetrů! Při takovém druhu snímání je maximálně kritické správné zaostření, a proto u většiny fotoaparátů trvá i mnohem déle. Odměnou ale je rozostřené pozadí, které krásně izoluje hlavní objekt.

Druhou komplikací u maximálně vyzoomovaného objektivu je, že stejně jako zvětšuje předměty zvětšuje i vaše pohyby s fotoaparátem (třes rukou atp.). Řada záběrů je potom rozmazaných ne kvůli chybnému zaostření ale kvůli rozhybání snímku. Řešením je dostatečně krátký expoziční čas (obvykle stačí převrácená hodnota ohniska – tedy při ohnisku 100 mm je bezpečný čas 1/100 s), stabilizátor obrazu nebo stativ. Přiblížení má také vliv na perspektivu. Všechny vzdálené objekty se zdají být blíže k sobě než ve skutečnosti jsou a perspek-

tiva je tudíž zploštělá. Slunce a měsíc snímané s maximálním přiblížením se zdají být větší a mohutnější než v reálné scéně jsou.

Portrét a zoom

Při fotografování lidí vám zoom umožní rychle zarámovat správný výřez fotografie podle vašeho záměru a přitom si zachovat vzdálenost. Širokoúhlé snímání informuje

Naopak teleobjektivy vám umožní portrétovat potají a z dálky, aniž fotografovaná osoba má o vás tušení. Fotografování z větší dálky též eliminuje perspektivní zkreslení, které je u fotografií osob spíše nežádoucí.

Optický versus digitální zoom

Většina kompaktních digitálních fotoaparátů je dnes vybavena jak optickým, tak digitálním zoomem. Optický zoom pomocí čoček a optiky realizuje skutečně optické přiblížení, kdežto digitální zoom dělá pouze výřez scény (použije se jen střední část senzoru) a následně přepočítání obrazu na plné rozlišení. Stejného efektu jako digitální zoom můžete dosáhnout v libovolném fotoeditoru provedením ořezu obrazu a následným přepočítáním na původní rozlišení. Potvrzuje to tak tvrzení výše, že zoom není nic jiného než výřez scény.

Digitální zoom proto není vůbec potřeba, protože nepřináší žádnou novou kvalitu obrazu – naopak ho interpolací degraduje. Je to jen reklamní trik výrobců, a proto také u poloprofesionálních a profesionálních přístrojů zcela chybí.

Závěr

Zoom a vzdálenost fotografa od objektu – dvě veličiny, které nejsou ekvivalentní! Jinými slovy – přiblížením pomocí zoomu se nedosáhne stejného efektu jako skutečným přiblížením fotografa k objektu! Zoom ovlivňuje jen výřez scény zatímco vzdálenost

Ohnisková vzdálenost 320 mm a clona f/3.5 zcela rozostřily pozadí – v tomto případě ošklivý drátěný plot s nevzhlednou vegetací. Hloubka ostrosti je ale jen několik centimetrů!

o prostředí, v kterém jsou osoby fotografovány, vyžaduje ale být blízko ba přímo uprostřed děje. To ne každému fotografovi vyhovuje a i řada fotografovaných lidí, hned jak zahlédne fotoaparát, se začne chovat nepřírozeně.

fotografa od objektu ovlivňuje perspektivu. Zoom i vzdálenost jsou tak na sobě nezávislými výrazovými prostředky, které umožňují vyjádřit to, co fotograf na scéně považuje za důležité a jaké vztahy mezi objekty chce nastavit.

Zoner Photo Studio 8

Zoner Software se svým nástrojem pro zpracování digitálních fotografií Media Explorer zaútočil na český trh již v roce 1996. Od té doby produkt prošel opravdu pěkný kus cesty, přičemž pro své nesporné kvality a inovativnost získal několik desítek tisíc legálně registrovaných uživatelů. Loni změnil název na Photo Studio a letos v říjnu (u příležitosti veletrhu Invox) by se měl dočkat oficiálního zahájení prodeje již osmé verze. Co nového se vývojářům z Brna podařilo připravit? To se vám pokusíme sdělit v tomto článku.

Co Photo Studio už umělo?

Dříve než se pustíme do přibližování novinek, zrekapitulujeme ve stručnosti nejdůležitější stávající vlastnosti produktu. Základními zde samozřejmě jsou možnosti prohlížet a spravovat kolekce digitálních fotografií (či jiných obrázků) uložených v počítači, a to ať už na úrovni složek, tak tzv. alb (složky s odkazy na zvolené obrázky) či archivů externích médií (obrázky uložené na CD, DVD apod.) – ústředním nástrojem je zde tzv. Průzkumník. Pořádek do fotografií vnáší prostředky pro popisky, klíčová slova, zvukové poznámky a metadata (EXIF, IPTC, XMP), k dispozici je i pokročilá vyhledávací funkce. Produkt dovoluje získávat obrázky různými způsoby, například nahráváním z digitálních fotoaparátů, skenováním či stahováním z Webu. Podporována je široká škála formátů, a to jak běžných bitmapových (JPEG, TIFF, PNG, PSD aj.), tak i vektorových (AI, CDR, EPS, WMF aj.) či RAW (Canon, Minolta aj.).

Photo Studio disponuje poměrně rozsáhlými možnostmi úprav obrázků. S pomocí odpovídajícího editoru je takto možno provádět změnu velikosti, rotaci či ořez obrázků, k dispozici jsou pak i prostředky pro editaci úrovní, změnu barevné teploty, redukci červených očí, odstraňování vad v obraze (šum, viněta aj.) a mnoho dalšího. Vzhled obrázků dovolují vylepšovat efekty, rámečky nebo třeba měkké stíny. Řadu ze zmíněných úprav je možno aplikovat i hromadně na vybranou sadu snímků, využít lze takto rovněž konverze mezi formáty či přejmenování souborů.

Unikátní schopností produktu je podpora digitálního podpisu. Ta dovoluje obsah digitální fotografie „zapečetit“ před nechtěnými úpravami či autorizovat, což přijde vhod v oblastech jako je pojišťovnictví, zabezpečení nebo archivace.

Bohaté jsou výstupní možnosti. K dispozici je takto především tisková funkce, umožňující tisknout jak jednotlivé fotografie z prostředí programu, tak celé sestavy. V druhém případě lze využít šablon, kalendářových či indexových tisků apod., parametry sestavy či sestavu samotnou je možno uložit pro opakované použití.

Snímky spravované studiem lze dále vystavit na Internetu v podobě webových galerií: produkt zde poskytuje možnost tvorby alb na bázi šablon, optimalizaci fotografií pro online použití (JPEG komprese), možnost přímého uploadu snímků na Web aj. Pro meziplatformní výměnu kolekcí fotografií či jejich dlouhodobou archivaci lze pak využít i export tiskové sestavy do PDF. Vytvořit (resp. vypálit) je rovněž možno CD či DVD, obsahující případně mimo obrázků i odpovídající prohlížeč. Přímo z prostředí Photo Studia pak lze snímky předat ke zpracování do různých online fotosběren.

Zoner Photo Studio je nabízen ve více podobách (všechny pouze pro platformu Windows), lišících se cenou a výkonností. Všechny výše popsané funkce zahrnuje podoba Professional, dále zde jsou odlehčené podoby Home a Classic. Ceny jednotlivých podob nové verze uvádíme v závěru tohoto článku.

Tolik přiblížení stávajících vlastností. Pojdme se nyní podívat, co je nového v Photo Studiu 8.

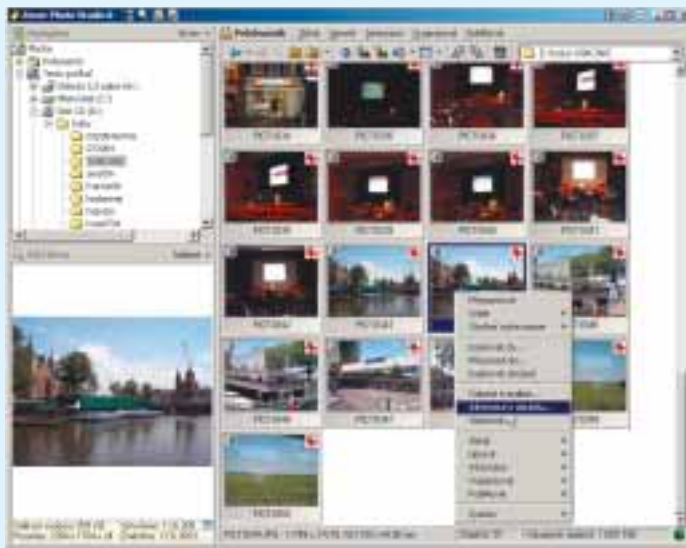
Nové grafické rozhraní

Photo Studio za svůj život dokázalo nasbírat již pěknou řádku funkcí a jak už tomu tak bývá u většiny podobných produktů, podepsalo se to na ergonomii jeho grafického rozhraní. Je samozřejmě otázkou osobního vkusu, zda vám vyhovuje či

V Editoru nyní přibýly nástroje jako štětec, žehlička či plechovka

nevyhovuje ovládání nějakého programu, ale verze 7 měla ovládání již poměrně rozvětvené a řekneme místy osobité. Proto vývojáři vyslyšeli hlasy uživatelů a pro verzi 8 připravili nové a příjemně zjednodušené

Základní rozhraní produktu

grafické rozhraní. I nová verze si nicméně zachovala velmi povedené dialogy řady funkcí, které nabízejí snadnost obsluhy převyšující většinu konkurence. Dále se výrazně zjednodušilo a standardizovalo rozhraní samotného Průzkumníka. Photo Studio 8 si také dokáže načítat řadu nastavení přímo z operačního systému, takže respektuje například navolenou velikost a řez písma atd. Celkově se rozhodně změna GUI povedla.

Nové editační prostředky

Zoner Photo Studio postupně dorůstá od prohlížeče fotografií směrem k plnohodnotnému manažeru fotografií se schopností i poměrně náročných editací. V úpravě fotografií přibýly takto některé nové nástroje. Konkrétně mluvíme o žehličce, která umožňuje jemně vyhlazování detailů. Tento nástroj přijde vhod zejména při zpracování portrétů. Ti, kdo potřebují vylepšit vzhled obrázku „od ruky“, mohou nově použít štětec. Jedná se o nástroj obdobný tomu, jaký uživatelé znají z jiných bitmapových editorů. Obdobně je pak k dispozici i nástroj výplň, s jehož pomocí lze souvislou plochu vyplnit zvolenou barvou.

Těšit se můžeme i na zcela novou práci s křivkami pomocí odpovídajícího filtru, který je opravdu velice povedený – zásadní prostředek pro úpravu expozice a tonality snímků. Dále jsou vylepšeny například rámečky, přibyl filtr Přidání zrna, rozšířeny byly možnosti odstranění viněta aj. Mnoho drobných vylepšení urychlujících a zpříjemňujících práci doznaly nástroje pro práci s informacemi, resp. metadaty.

Tvorba panoramatických fotografií

Výraznou novinkou je zcela nový průvodce pro skládání panoramatických fotografií. Ten umí fungovat i automaticky: uživatel zvolí požadovanou sérii snímků, pak určí jejich pořadí v panoramatu, vyladí překrytí, nastaví případně ohniskovou vzdálenost či další parametry (natočení, maximální vertikální posun aj.) a pak již nechá spojení na programu. Pokud je to ale potřeba, lze spojovací body vyladit ručně. Použitý algoritmus zvládne zpracovat i mírně natočené snímky (pořízené bez stativu) či snímky s odlišnými expozičními hodnotami (bez zamčení expozice a vyvážení bílé).

Stereoskopické obrázky

Trochu netradiční novinkou je výroba stereoskopických fotografií neboli anaglyfů. Opět je zajištěna s pomocí průvodce, který

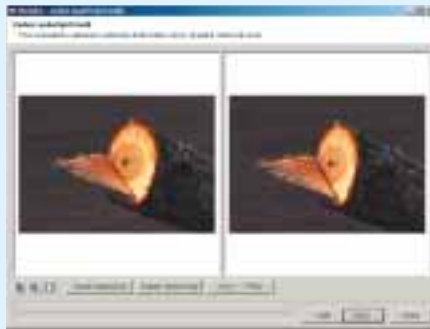
Tvorba PDF prezentace

dokáže ze dvou správně nafotografovaných snímků vytvořit několik různých typů 3D obrázků. Pod pojmem správně nafotografované přitom míníme dva snímky dané scény, kde druhý snímek je posunut o vzdálenost očí (6–7 cm). Program provede odpovídající spojení těchto snímků do anaglyfu, přičemž společné body na fotografiích umí (na rozdíl od jiných podobných produktů) opět najít i sám – zajišťuje přesné spasování i v případě, že u snímků došlo k natočení či vertikálnímu posunu fotoaparátu. Mimo to lze potřebné změny doladit ručně. Mimochodem, k verzi Professional budou dodávány i potřebné 3D brýle.

Vylepšený import a export

V oblasti podporovaných formátů se Zoner verzi 8 zaměřil na lepší podporu EXIF informací, rozšíření a zlepšení podpory RAWů (novější Canon, Pentax, DNG aj.), ale přepracování se dočkaly i importní filtry pro TIFF či PSD. V oblasti exportu přibyla funkce pro vytváření PDF prezentací: uživatel tak dostává do ruky velmi zajímavou možnost, jak vytvořit z vybraných snímků prezentaci, která je přenosná napříč operačními platformami (narozdíl od prezentací v samospustitelných EXE souborech pro platformu Windows) a k jejímuž provozování mohou uživatelé využít zejména bezplatný

Adobe Reader. Sestavení prezentace probíhá opět velmi jednoduše: uživatel zvolí požadované snímky a pak v následném dialogu určí odpovídající přechodový efekt (více jak dvacet možností) a dobu jeho trvá-

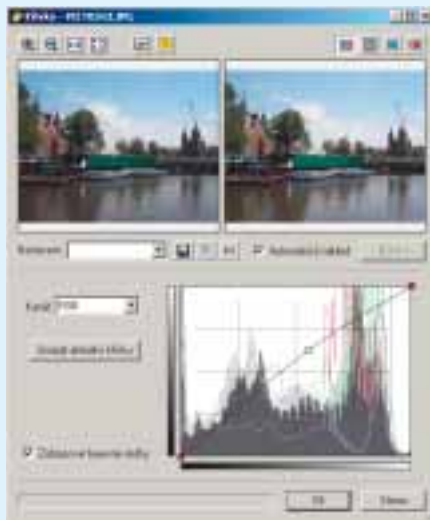

Tvorba 3D obrázku

ní – příslušná nastavení lze přitom aplikovat individuálně nebo v rámci celé prezentace. Prezentaci je také možno doprovodit audio záznamem přebraným ze souboru odpovídajícího typu (MP3, WAV, MID aj.). Rozšířena byla i funkce pro tvorbu webových galerií. Konkrétně je nyní k dispozici odpovídající synchronizace mezi lokálním počítačem a Webem. Pokud uživatel obnovuje album, nenahrávají se znovu všechna data, ale pouze změny. To samozřejmě může zejména u rozsáhlejších alb značně šetřit čas a redukovat zatížení přenosové linky.

Praktické zkušenosti

První dojem na vás Zoner Photo Studio 8 udělá bezesporu velmi dobrý, protože se výrazně zrychlil oproti verzi 7. Startuje za cca poloviční dobu, výrazně rychleji načítá jak běžné formáty obrázků, tak zejména EXIF či RAW informace a v neposlední řadě inteligentněji zachází s náhledy a systémovými prostředky (optimalizace pro MMX a SSE, menší paměťové nároky). Opravdu citelně

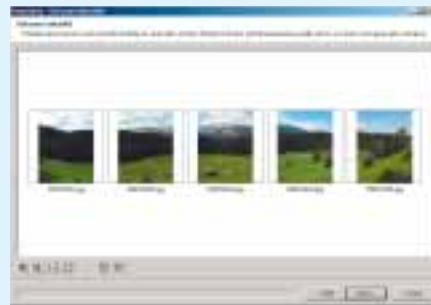

Filtr Křivky

se zrychlilo načítání fotografií z archivů na síti a celkově se dá říct, že „odtučňovací“ kúra programu velice prospěla. Druhou dobrou zprávou je, že přestože přibýlo poměrně hodně nových drobných funkcí a vylepšení, ovládání zůstalo principiálně stejné jako u předchozí verze. To znamená, že upgrade nebude nijak náročný. Třetí zprávou je, že přes rozsáhlý seznam nových funkcí zůstává Zoner stále v kategorii obrazových manažerů s přidanou editační funkcionalitou. Rozhodně ani verze 8 není plnohodnotným grafickým editorem, což se naštěstí nesnaží ani nikomu vnučovat. Nové Photo Studio každopádně zeštíhlelo, zrychlilo a přitom získalo další nové funkce.

Vyplatí se?

Jak je již zvykem u tohoto produktu, k dispozici jsou tři verze. Plná verze označovaná jako Professional vyjde nové uživatele na 2 499 Kč, tedy o 100 Kč více než verze předchozí. Zjednodušená verze Home (postrádá třeba export do HTML či PDF nebo

Sestavování panoramatu

funkci elektronického podpisu) bude stát 999 Kč, podoba Classic (jen prohlížení obrázků) pak 399 Kč. Pokud se budeme bavit o nejvyšší verzi, která obsahuje všechny prezentované novinky, její cena se pomalu ale jistě šplhá nahoru a nic na tom nemění ani fakt, že v balení budou kniha o tomto softwaru a 3D brýle. Na druhou stranu poměr výkon/cena zůstává zatím stále bezkonkurenční. Z tohoto pohledu bude verze osm pro nové uživatele stále zhruba stejně lákavá.

Co se týče upgradu, tak ten vyjde z verze Professional 7 na verzi Professional 8 na takřka tisíc korun, z nižších verzí dokonce na 1 000–1 600 Kč. To už nejsou zcela zanedbatelné peníze a každý si musí zvážit sám, zda je ochoten je investovat. V úvahu je přitom potřeba brát nejen nové funkce, ale zejména vyšší rychlost a nové grafické rozhraní. A mimochodem, pokud si prokazatelně koupíte ZPS 7 v období od 1. 8. 2005 do 31. 11. 2005 (za plnou cenu), nabízí vám Zoner takzvaný fair upgrade na verzi 8 za 600 Kč. Nakolik vám přijde tato nabídka jako férová necháme na vás.

www.idif.cz/kurzy

aktuální kurzy

Počítačové zpracování fotografií a počítačová grafika

Základy počítačového zpracování digitálních fotografií

www.idif.cz/cs/zpracovani-fotografie.php

Praktické procvičování

základů počítačového zpracování digitálních fotografií

<http://www.idif.cz/cs/zpracovani-fotografie-procvicovani.php>

Úpravy fotografií v Adobe Photoshopu – komplexní základy pro fotografy

www.idif.cz/cs/kurz-photoshop.php

Úpravy fotografií v Adobe Photoshopu – procvičování komplexních základů

www.idif.cz/cs/photoshop_procvicovani.php

Maskování v Adobe Photoshopu

www.idif.cz/cs/photoshop-maskovani.php

Photoshop: pokročilé kolorování fotografie a související dovednosti

www.idif.cz/cs/photoshop-kolorovani.php

Photoshop: Montáž – koláž – kreativní práce s obrazem

www.idif.cz/cs/kolaz.php

Základy fotografie

Začínáme s digitální fotografií s Ondřejem Neffem

www.idif.cz/cs/zaciname-s-df.php

Základy fotografie, výukový a hodnotící seminář

www.idif.cz/cs/soucasna-fotografie.php

Reklamní fotografie:

Produktová fotografie v ryze domácích podmínkách

www.idif.cz/cs/domaci-atelier.php

Základy reklamní fotografie

www.idif.cz/cs/reklamni_fotografie1.php

Pokročilé fotografické techniky pro reklamní praxi

www.idif.cz/cs/kurz_reklamni_fotografie_v_praxi_II.php

Maximální kvalita v reklamní fotografii – práce s RAW

www.idif.cz/cs/raw.php

Žena ve fotografii:

Portrét v přirozeném prostředí (domácí portrét)

www.idif.cz/cs/domaci-portret.php

Základy profesionální portrétní fotografie

www.idif.cz/cs/portretni_fotografie1.php

Modelingová fotografie

www.idif.cz/cs/modelingova-fotografie.php

Základy profesionálního líčení

www.idif.cz/cs/fotomakeup.php

Fotografický akt – práce se světlem a figurou

www.idif.cz/cs/fotograficky_akt.php

Fotografická praxe:

Praktické tipy pro prodej autorských fotografií

www.idif.cz/cs/prodej-fotografie.php

Mistrovství práce s DSLR

www.idif.cz/cs/dslr-mistrovstvi.php

Správa barev nejen v teorii, ale i v grafických aplikacích a v reálné praxi (polygrafie)

<http://www.idif.cz/cs/color-management-polygrafie.php>

Správa barev v profesionální digitální fotokomoře

http://www.idif.cz/cs/color_management_v_praxi.php

Komplexní rekvalifikační studium

www.idif.cz/cs/fotograficky_rekvalifikacni_kurz.php

Ucelené profesní vzdělávání (komplexní kurzy):

Produktová fotografie (měsíční kurz)

www.idif.cz/cs/produktova-fotografie.php

Institut digitální fotografie je zárukou kvalitních a odborně vedených kurzů, ve kterých se absolventi naučí nejen potřebnou teorii, ale především si odnesou řadu praktických poznatků, které jim pomohou v jejich fotografické tvorbě.

Tým několika desítek zkušených lektorů spolu s profesionálně vybavenými prostorami v centru Prahy poskytují potřebné zázemí pro širokou nabídku kurzů zaměřenou na všechny zájemce o digitální fotografii – od začínajících uživatelů až po zkušené fotografy, kterým pomáháme v jejich dalším vývoji po umělecké i profesní stránce.

K dispozici jsou pro potřeby výuky dva ateliéry vybavené profesionální technikou Fomei s velkoplošnou datovou projekcí a PC učebna pro výuku počítačového zpracování fotografie se šestnácti počítači vybavenými LCD monitory EIZO.

Vaše škola fotografie

www.idif.cz

Institut digitální fotografie je vedoucí společností poskytující vzdělávání v oblasti fotografie. Jeho programem projde každým rokem přes 5 000 studentů – od fotografických nadšenců až po profesionální fotografy. IDIF je pořadatelem Fóra digitální fotografie, které se koná pravidelně dvakrát ročně v pražském Kongresovém centru a vydává řadu odborných publikací. Stranou nezůstává ani internet, kde pod správu IDIFu patří, mezi jinými, magazíny www.grafika.cz, www.digineff.cz a www.fotografovani.cz.

Institut digitální fotografie s.r.o.
Hádkova 2
120 00 Praha 2
tel.: 296 200 051
fax: 296 200 052
e-mail: info@idif.cz

Fotografie v okamžiku

Už dnes můžete mít fotografie vytištěné za méně než 60 vteřin. A přitom je nový **Kodak EasyShare Printer Dock Plus** tak malý, že ho můžete vzít všude s sebou. Obsahuje slot pro Bluetooth adaptér a infračervený port. Nyní si můžete tisknout fotografie v ještě lepší kvalitě a ostrosti než kdykoliv dříve. Bližší informace na www.kodak.cz

Kodak